

der er lærerigt, og hvad der er oplysende, og hvad der, forsaaget paa rette Maade, giver uimodsigelige Resultater, det er en Sammenholden af Budgettet med de gennem Aarenes Løb tilstedeværrende Forhold. Naar man ser denne Sammenligning, vil man faae en tydelig Forestilling om, hvor det er, Forandringerne ere ffete, af hvilken Karakter disse Forandringer have været, hvorvidt disse Forandringer maa siges at have en mere eller mindre gunstig Karakter. Jeg har derfor ogsaa tidligere tilladt mig at gjøre Forsøg paa saadanne Sammenstillinger, og jeg har blandt Andet gjentagne Gange henledet Thingets Opmærksomhed paa, hvorledes Sagen stillede sig, efterat den sidste ullykkelige Katastrose, der fuldstændig fuldkastede vore tidligere Forhold, var bleven forvunden — forvunden forsaavidt som vi igjen være komne i en rolig og som det synes nogenlunde normal Tilstand — hvorledes Sagen stillede sig, naar vi sammenlignede denne Tilstand med den Tilstand, hvori vi havde været, førend denne Katastrose brød ind over os, og det er ved saadanne Sammenstillinger, at jeg tidligere har søgt at fremhæve, i hvilken overordentlig Grad vi vare gaaede tilbage i finansiell Henseende, ligesom jeg tillige da søgte at vise, i hvilken Retning det var, at vi vare gaaede tilbage, og hvori Grunden laa til den store Tilbagegang. Jeg havde tidligere, hvad jeg udtrykkeligt fremhævede, en Mangel at kæmpe med, naar jeg vilde gjøre denne Sammenstilling. Medens jeg nemlig vel paa den ene Side kunde give en fuldkommen fast og klar Fremstilling af, hvorledes Tilstanden havde været, før Katastrofen kom, eller rettere før Katastrofen nærmede sig — thi jeg maatte bestandig lade ude af Betragtning de sidste umiddelbart før Krigen gaaende Aar, hvor allerede den finansielle Ordning var begyndt at fuldkastes —, medens jeg i saa Henseende havde tilstrækkeligt Materiale liggende for mig, idet jeg kunde tage flere forskellige Aars Statsregnskaber, gennemgaa dem og benytte en bestemt, fast, een Gang vedtagen og uforanderlig Postering, og derpaa tage Mediet af de forskjellige Aar, et Medium, der kunde antages at være befriet for Tilfældighedens Præg, saa kunde jeg paa den anden

Side ikke gjøre det Samme med den nye Tid, thi den begyndte, som jeg i tidligere Foredrag har gjort opmærksom paa, først fra Finanssaaret 1867—68. Først der var det nemlig, at vi vare komne saaledes ud over Katastrofens umiddelbare Virkninger, at der atter kom Noget frem, der kunde lignedes med en normal Tilstand, og jeg havde altsaa ikke tilsvarende Aar fra den nye Tid, som jeg kunde holde mig til. Jeg maatte, for at hjælpe mig nogenlunde gennem Vanskelighederne, tage Finanslovsforlaget, saaledes som det var oversendt fra Folkethinget, med til Hjælp, men det var jo overmaade usikkert, thi det var først paa Statsregnskabet, at det virkelige, blivende, afgjort sikre Resultat vilde komme frem. Nu er dette Materiale derimod fuldstændig tilveiebragt, endogaa tilveiebragt i rigt Maal. Nu have vi nemlig liggende for os 4 Aars Statsregnskaber, nemlig fra 1ste April 1867 til 31te Marts 1871. Disse 4 Aar, 1867—68, 1868—69, 1869—70, og 1870—71, give en, som jeg tror, fuldkommer sikker Dom om, hvorledes den Tilstand er, hvori vi ere komne ind, efter at den aldeles abnorme, umiddelbare Indvirkning af Katastrofen er overstaet. Det Arbejde, der maatte gjøres, har jeg tidligere udførlig forklaret. Jeg har forklaret, hvilke Vanskeligheder der vare forbundne med at gennemføre en ensartet Postering under Forhold, der i og for sig vare i flere Retninger meget forskellige. Jeg har viist, hvorledes disse Vanskeligheder fuldstændig — som jeg tillod mig at formene — kunne overvindes, og jeg har anført visse Resultater, der ere fremkomne ved en saadan omhyggelig Gjennemregning af alle de enkelte Statsregnskabers Positioner. — Jeg skal nu blot med et Par Ord meddele det Hovedresultat, som jeg kommer til, naar jeg nu fuldstændiggjør denne min tidligere Sammenstilling og dermed lader den hvile — thi jeg har ikke i Sinde oftere at komme tilbage herpaa eller at gjentage dette Arbejde senere, men vil slutte med at fuldstændiggjøre Sammenligningen, saaledes at jeg sammenholder Mediet, Gjennemsnitssummerne for disse af mig nævnte 4 Aars Statsregnskaber, med det tilsvarende Beløb for de Aar, der gif forud for Katastro-